

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

ETICKÁ VÝCHOVA

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	ČLOVEK A HODNOTY
PREDMET	ETICKÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	ETV
ROČNÍK	DEVIATY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA KNIŽNICA

Úvod

Vzdelávacie štandardy nepredstavujú iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávacie štandardy pozostávajú z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priradzuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných asociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

Charakteristika predmetu

Hlavnou funkciou povinnej voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Ciele predmetu

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medzil'udské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,

- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučia sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

Kompetencie

Učiť sa učiť

- poznať a chápať pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- poznať základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia

Komunikatívne kompetencie

- osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania,
- naučiť sa pozitívne hodnotiť seba aj druhých,
- tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch

Občianske kompetencie

- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva,
- vedieť rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou;
- formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti,
- byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

Riešenie problémov

- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor,
- postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- schopnosť spolupracovať.

Vzdelávací štandard

Prehľbovanie komunikačných spôsobilostí – 10 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- zdôvodniť dôležitosť počúvania pri efektívnej komunikácii,<ul style="list-style-type: none">- vymedziť zásady dialógu,- uviesť príklad vyjadrenia a spôsob prijatia komplimentu,- objasniť efektívne riešenie konfliktov,- vyjadriť dôležitosť kompromisu pri riešení problémov,	<ul style="list-style-type: none">- počúvanie- dialógu, diskusia, hodnotiace postoje- vyjadrenie a prijatie komplimentu<ul style="list-style-type: none">- riešenie konfliktov- asertívne správanie- kompromis

Zdravý životný štýl – 11 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- identifikovať znaky zdravého životného štýlu,- posúdiť potrebu rovnováhy medzi zábavou a povinnosťami,- rozlíšiť prejavy konvenčného a nekonvenčného správania,- <input type="checkbox"/> uznávať potrebu ochrany svojho zdravia a zdravia iných,- vysvetliť miesto prosociálneho správania v zdravom životnom štýle,	<ul style="list-style-type: none">- ochrana života- zdravie psychické a fyzické práca, voľný čas- zdravý životný štýl v konzumnej spoločnosti- vzťahy medzi chlapcom a dievčaťom, zodpovedný sex ostych, intimita, hygiena- otvorenosť pre vzťahy ako súčasť zdravého životného štýlu- cieľavedomosť, prosociálnosť

Závislosti – 6 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- identifikovať typy závislostí,- diskutovať o škodlivosti siekt,- objasniť dôležitosť zodpovednosti pri ochrane pred závislosťami,	<ul style="list-style-type: none">- závislosti- sekty a kulty- sloboda od závislostí a zdravý životný štýl

Masmediálne vplyvy – 6 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- diskutovať o zámeroch tvorcov televíznych programov,- analyzovať prvky mediálneho produktu,- vystihnúť rozdiel medzi správou a komentárom,- zostaviť zoznam zásad kritického diváka,- zhodnotiť prínos médií v živote človeka,- vytvoriť návrh vlastného mediálneho produktu,- diskutovať o výhodách a nevýhodách používania internetu.	<ul style="list-style-type: none">- masmédiá a ich poslanstvo- typy mediálnych produktov<ul style="list-style-type: none">- kritický divák- užívanie internet- sociálne siete

Metódy a formy práce

Metódy práce:

- výklad,
- motivačné metódy rozhovoru,
- reproduktívne i produktívne metódy upevňovania učiva,
- demonštračné vizuálne i audiovizuálne metódy,
- dramatizačné metódy,
- interaktívne metódy,
- heuristické metódy projektovej práce,
- problémová.

Formy práce:

- individuálna a skupinová práca žiakov, tímové hry,
- práca vo dvojici,
- frontálna výučba.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %). Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 9. ročníku je predmet klasifikovaný.

Hodnotia sa ústne odpovede, praktické zadania úloh, referáty a projekty. Pri praktických aktivitách sa budú slovné hodnotiť praktické zručnosti s dôrazom na samostatnosť a správnosť vypracovaných praktických zadaní.

Pri hodnotení výsledkov sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť, veku primeraná prezentácia
- preveruje sa schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy a jeho schopnosť uplatňovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení konkrétnych úloh
- aktivita žiaka na hodine

- schopnosť demonštrovať použitie princípov a pravidiel na riešenie úloh, na vyhľadávanie informácií, prezentovať informácie a poznatky
- úroveň domácej prípravy žiaka na vyučovacie hodiny.

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Zdravý životný štýl	Aspekty zdravého životného štýlu
	Závislosti	Sloboda v rozhodovaní
Environmentálna výchova	Zdravý životný štýl	Chránim životné prostredie - chráním seba
Mediálna výchova	Masmediálne vplyvy	Typy mediálnych produktov
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Zdravý životný štýl	Láska a sexualita
Multikultúrna výchova	Zdravý životný štýl	Úcta k človeku, úcta k žene
Ochrana života a zdravia	Zdravý životný štýl	Ochrana života a zdravia
	Závislosti	Závislosti, ktoré môžu znehodnotiť a ohroziť náš život

Učebné zdroje

Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov. Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
LENCZ, L.	Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, 1998.
LENCZ, L.	Metódy etickej výchovy. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.
LENCZ, L. – KRÍŽOVÁ, O.	Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.
OLIVAR, R.	Etická výchova. Bratislava 1992

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.